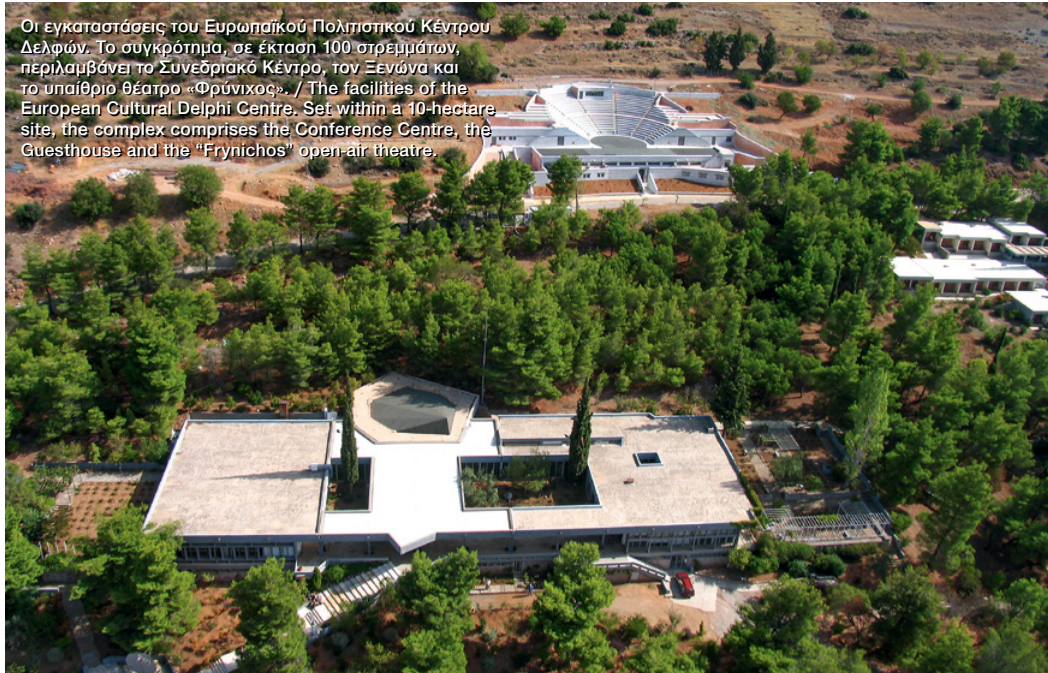

Οι εγκαταστάσεις του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών. Το συγκρότημα, σε έκταση 100 στρεμμάτων, περιλαμβάνει το Συνεδριακό Κέντρο, τον Ξενώνα και το υπαίθριο θέατρο «Φρύνιχος». / The facilities of the European Cultural Delphi Centre. Set within a 10-hectare site, the complex comprises the Conference Centre, the Guesthouse and the "Frynichos" open-air theatre.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

Σχεδόν πενήντα χρόνια μετά την ίδρυσή του, το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών φέρνει στον ιστορικό τόπο μερικά από τα πιο κρίσιμα ερωτήματα της εποχής μας, από την τεχνητή νοημοσύνη έως τις τέχνες και το μέλλον της ανθρωπότητας.

THE BIG QUESTIONS OF HUMANITY RETURN TO DELPHI

Almost 50 years after its founding, the European Cultural Delphi Centre brings some of the most pressing questions of our time to historic Delphi, from artificial intelligence and the arts to the future of humanity.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΑ Ι. ΑΝΕΣΤΗ / BY KATERINA I. ANESTI

Οι Δελφοί υπήρξαν ανέκαθεν ένας τόπος στραμμένος προς το άγνωστο. Σήμερα, τα ερωτήματα που φτάνουν εδώ, στον τόπο όπου λειτούργησε το πιο φημισμένο μαντείο της αρχαιότητας, αφορούν την τεχνητή νοημοσύνη, τη βιοτεχνολογία, την αστροφυσική και το μέλλον του ίδιου του ανθρώπου. Το Μαντείο των Δελφών έδινε σημεία που απαιτούσαν ερμηνεία, κρίση και, τελικά, προσωπική ευθύνη.

Στον πυρήνα αυτής της μακράς παράδοσης αναζήτησης βρίσκεται ένα αίτημα που παραμένει επίκαιρο: η αυτογνωσία. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών (ΕΠΚεδ), Παναγιώτης Ροϊλός, Καθηγητής στο Harvard, το διατυπώνει με σαφήνεια στο Blue: «Το βασικότερο συστατικό της Δελφικής Ιδέας είναι η επιταγή αυτογνωσίας και η διερεύνηση του πώς αυτή μπορεί να συμβάλει στην αρμονική συνύπαρξη ατόμων και ομάδων».

Η ίδια αρχή καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τον ρόλο του πολιτισμού: «Ο πολιτισμός πρέπει να νοείται

Delphi has always been a place oriented towards the unknown. The Oracle of Delphi provided prophecies that required interpretation, judgment and, ultimately, personal responsibility. Today, the questions brought to the site of the most famous oracle of antiquity concern artificial intelligence, biotechnology, astrophysics and the future of humankind itself.

At the heart of this long tradition of inquiry lies a timeless request: self-knowledge. As Panagiotis Roilos, president of the European Cultural Delphi Centre (ECDC) and a professor at Harvard, puts it clearly to Blue: "The most essential component of the Delphic Idea is the imperative of self-knowledge and the exploration of how it can contribute to the harmonious coexistence of individuals and communities."

The same principle also shapes how the role of culture is understood. "Culture should be understood as a means of bringing different traditions together, not as 'soft' or any other form of power. As a tool for individual and collective self-knowledge, in accordance with the ancient Delphic maxims and the vision of Angelos Sikelianos," Roilos says, referencing the Greek poet who, with his wife Eva Palmer, co-hosted the Delphic

«Ο εμβληματικός χώρος των Δελφών και ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών πρέπει να έχουν ισχυρή παρουσία στη σύγχρονη παγκόσμια σκέψη».

“The emblematic space of Delphi and, in particular, the European Cultural Delphi Centre, must have a strong presence in contemporary global thought.”

ως μέσο συνάντησης διαφορετικών παραδόσεων, όχι ως “soft” (ήπιας) ή όποιας άλλης υφής ισχύος (power), ως όργανο όχι ηγεμονοποίησης, αλλά προσφοράς και ατομικής και συλλογικής αυτογνωσίας, σύμφωνα με τα αρχαία δελφικά παραγγέλματα, αλλά και το όραμα του Άγγελου Σικελιανού».

Τα τελευταία πενήντα χρόνια το Κέντρο έχει ενισχύσει σημαντικά τη διεθνή παρουσία του. Η Δελφική Ακαδημία, που ο Παναγιώτης Ροϊλός ίδρυσε πριν από εννέα χρόνια, «έχει πια εδραιωθεί ως διεθνής εκπαιδευτικός θεσμός, μοναδικός για τα ελληνικά δεδομένα», ενώ δημιουργήθηκαν το Διεθνές Πολιτιστικό Δίκτυο/Forum Δελφών και οι Δελφικοί Διάλογοι.

«Η ίδρυση των Δελφικών Διαλόγων ήταν ένα παλαιό μου όραμα, το οποίο έγινε πραγματικότητα πριν από τέσσερα χρόνια», λέει. Η ανάγκη τους συνδέεται, για τον ίδιο, με μια εποχή «όπου η ίδια η έννοια του ανθρώπου και των βιολογικών και διανοητικών δυνατοτήτων του επαναπροσδιορίζονται ριζικά». Γι' αυτό θεωρεί ότι «ο εμβληματικός χώρος των Δελφών και ειδικότερα η θεσμική οντότητα που φύσει, νόμω και έργω εκπροσωπεί τη Δελφική Ιδέα σήμερα, δηλαδή το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, πρέπει να έχουν ισχυρή παρουσία στη σύγχρονη παγκόσμια σκέψη».

Το καλοκαίρι του 2026 αυτή η πρόθεση αποτυπώθηκε καθαρά στη θεματική των Τέταρτων Δελφικών Διαλόγων, «Το μέλλον της ανθρωπότητας». Στο ίδιο πρόγραμμα συναντήθηκαν η τεχνητή νοημοσύνη, η αστροφυσική, η γνωσιακή τεχνολογία, η διακυβέρνηση, η ανθρώπινη ελευθερία και αυτονομία, η αναζήτηση εξωγήινης νοημοσύνης και το μέλλον του ανθρώπου στο διάστημα.

Η Helen Margetts, Καθηγήτρια στο Oxford Internet Institute, μίλησε για τη διακυβέρνηση στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, ο Marcello Ienca, Καθηγητής Ηθικής της Τεχνητής Νοημοσύνης και Νευροεπιστήμης στο Technical University of Munich, για τη γνωσιακή τεχνολογία και το μέλλον της ελευθερίας και της αυτονομίας, η Ofrit Liviatan, Λέκτορας Νομικής και Πολιτικής στο Harvard, για τη στιγμή «που οι μηχανές γίνονται τα νέα μαντεία» και ο φιλόσοφος Markus Gabriel, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Βόννης, για την ανθρώπινη υπόσταση μπροστά στον «μαγικό καθρέφτη» της τεχνητής νοημοσύνης. Ο αστροφυσικός Avi Loeb, Καθηγητής στο Harvard, και ο κοσμολόγος Martin Rees, ομότιμος Καθηγητής στο Cambridge και πρώην Astronomer

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών και Καθηγητής στο Harvard, Παναγιώτης Ροϊλός / Panagiotis Roilos, president of the European Cultural Delphi Centre and a professor at Harvard

Festivals, two cultural events held in 1927 and 1930.

Over the past 50 years, the ECDC has significantly expanded its international presence. The Delphic Academy, founded by Roilos nine years ago, “has now established itself as an international educational institution, unique by Greek standards.” Other initiatives include the International Cultural Network/Delphi Forum and the Delphic Dialogues.

As Roilos says, “the founding of the Delphi Dialogues was an old vision of mine that became a reality four years ago” and their necessity is tied to a time “when the very concept of humanity and its biological and intellectual capabilities is being radically redefined.” This is why he believes that “the emblematic space of Delphi and, in particular, the institutional entity that by nature, law and action represents the Delphic Idea today, namely the European Cultural Delphi Centre, must have a strong presence in contemporary global thought.”

In the summer of 2026, this vision was clearly reflected in the theme of the Fourth Delphi Dialogues, “The Future of Humanity.” The programme brought together experts in artificial intelligence, astrophysics, cognitive technology, governance, human freedom and autonomy, the search for extraterrestrial intelligence and the future of humans in space.

Helen Margetts, a professor at the Oxford Internet Institute, discussed governance in the age of artificial intelligence and digital transformation; Marcello Ienca, professor of AI Ethics and Neuroscience at the Technical University of Munich, spoke about cognitive technology and the future of freedom and autonomy; Ofrit Liviatan, a lecturer in law and politics at Harvard, examined the moment “when machines become the new oracles”; and philosopher Markus Gabriel, professor at the University of Bonn, reflected on the human condition before the “magic mirror” of artificial intelligence. Astrophysicist Avi Loeb, a professor at

«Η τεχνολογικά υποστηριζόμενη συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφοριών δεν πρέπει να ταυτίζεται με την έννοια της νοημοσύνης, η οποία είναι ευρύτερη και μεταξύ άλλων περιλαμβάνει τη φαντασία, την ικανότητα, δηλαδή, αυτόβουλης προβολής ιδεών, σχεδίων, αισθημάτων».

“The technologically supported collection and processing of information should not be equated with the concept of intelligence, which is broader and, among other functions, also includes imagination, the ability to voluntarily project ideas, plans, feelings.”

Το υπαίθριο θέατρο «Φρύνιχος» του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών / The “Frynichos” open-air theatre at the European Cultural Delphi Centre

© ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΝΙΤΟΥΡΗΣ

Royal, άνοιξαν τη συζήτηση προς την εξωγήινη νοημοσύνη και το μέλλον του ανθρώπου στο διάστημα.

«Κάθε χρόνο προσκαλούνται πρωτοπόροι της παγκόσμιας σκέψης και των επιστημών, που διερευνούν θέματα τα οποία άπτονται σημαντικών τρεχόντων ζητημάτων - προβλημάτων: τεχνητή νοημοσύνη, η εποχή του μετα-ανθρώπινου και δημοκρατία, βιοπολιτική, βιοηθική, οικολογική κρίση κ.ά.», σχολιάζει ο Πρόεδρος του Κέντρου. Τους τρεις πρώτους Δελφικούς Διαλόγους παρακολούθησαν διαδικτυακά περισσότεροι από ένα εκατομμύριο άνθρωποι από όλο τον κόσμο.

Οι φετινοί Διάλογοι αποτέλεσαν παράλληλα το προανάκρουσμα ενός νέου εγχειρήματος, του Delphic Oracle Project: The Future of Humanity – «Το Σύγχρονο Μαντείο των Δελφών: Το μέλλον της ανθρωπότητας».

«Επιστήμονες από τους χώρους κυρίως των λεγόμενων θετικών επιστημών (τεχνητή νοημοσύνη, αστροφυσική, βιοτεχνολογία, ιατρική), αλλά και των κοινωνικών και ανθρωπιστικών, θα συναντώνται στους Δελφούς για να αναγγέλλουν και αναλύουν εξελίξεις στους χώρους τους και πώς αυτές θα επιδράσουν στην ανθρωπότητα, στο ανθρώπινο είδος και στις κοινωνίες του, στον πλανήτη Γη και στη διαγραφόμενη πορεία του προς τον συμπαντικό κόσμο».

Η αναφορά σε ένα «σύγχρονο μαντείο» οδηγεί τον Παναγιώτη Ροϊλό πίσω στον Ηράκλειτο. «Αναφερόμενος στον “άνακτα” του “εν Δελφοίς” μαντείου, τον Απόλλωνα, ο Ηράκλειτος επισημαίνει ότι ο θεός εκείνος ούτε έλεγε ούτε έκρυπτε τίποτε, αλλά “σήμαινε”». Ο χρησμός απαιτούσε ερμηνεία και η ερμη-

Harvard, and cosmologist Martin Rees, emeritus professor at Cambridge and former Astronomer Royal, opened the discussion on extraterrestrial intelligence and the future of humanity in space.

“Every year, pioneers in global thought and science are invited to explore issues at the heart of major contemporary challenges: artificial intelligence, the post-human era, democracy, biopolitics, bioethics, the ecological crisis and more,” said the ECDC president. More than one million people worldwide watched the first three Delphic Dialogues online.

This year’s Dialogues also served as a prelude to a new initiative, the “Delphic Oracle Project: The Future of Humanity.”

“Scientists mainly from the so-called natural sciences – artificial intelligence, astrophysics, biotechnology, medicine – but also from the social sciences and humanities, will meet in Delphi to announce and analyse developments in their fields and how these will affect humanity, the human species and its societies, planet Earth, and its unfolding path towards the cosmic world,” Roilos notes.

The reference to a “modern oracle” takes the ECDC president back to the ancient Greek philosopher Heraclitus. “Referring, then, to the ‘lord’ of the Delphic oracle, Apollo, Heraclitus points out that this god neither spoke nor hid anything, but ‘signified,’” Roilos says. The prophecy required interpretation, and that interpretation involved human choice and responsibility.

There, Roilos identifies one of the dangers of our relationship with artificial intelligence: “Excessive trust in AI’s capabilities and its ‘authority’ carries the risk, on the one hand, of us relinquishing our role as moral actors (and the responsibility that comes with that) and, on the other hand, of intellectual and critical indolence.”

νεία εμπεριείχε την ανθρώπινη επιλογή και ευθύνη.

Εκεί εντοπίζει και έναν από τους κινδύνους της σχέσης μας με την τεχνητή νοημοσύνη: «Η υπερβολική εμπιστοσύνη στις δυνατότητες του ΑΙ και στην “αυθεντία” της συνεπάγεται τον κίνδυνο, αφενός, της εκ μέρους μας απεμπόλησης της ιδιότητάς μας ως ηθικώς δρώντων προσώπων (και της ευθύνης που απορρέει από αυτή την ιδιότητα) και, αφετέρου, της διανοητικής και κριτικής νωθρότητας».

Και επιμένει στη διάκριση ανάμεσα στην επεξεργασία της πληροφορίας και στη νοημοσύνη: «Η τεχνολογικά υποστηριζόμενη συγκέντρωση και επεξεργασία πληροφοριών, κατά τη γνώμη μου, δεν πρέπει να ταυτίζεται με την έννοια της νοημοσύνης, η οποία είναι ευρύτερη και μεταξύ άλλων λειτουργιών περιλαμβάνει επίσης και τη φαντασία, την ικανότητα, δηλαδή, αυτόβουλης προβολής ιδεών, σχεδίων, αισθημάτων κ.τ.λ. στο παρόν και στο μέλλον και τη δημιουργία νέων ερωτημάτων».

Στο διεθνές άνοιγμα του Κέντρου εντάσσεται και η Σύγχρονη Δελφική Αμφικτυονία, μια διεθνής κοινότητα φίλων της Δελφικής Ιδέας, εμπνευσμένη από τον αρχαίο θεσμό. Στη Συντονιστική Επιτροπή συμμετέχουν προσωπικότητες όπως ο βραβευμένος με Pulitzer Καθηγητής του Harvard Stephen Greenblatt, η πολιτική επιστήμονας του Harvard Melani Cammett, ο ιστορικός της Οξφόρδης Peter Frankopan, ο Avi Loeb, ο Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, καθηγητής Gilles Pécout, και ο δημοσιογράφος Νίκος Αλιάγας. Συντονιστής της Επιτροπής είναι ο Πρέσβης Τάσος Κρικεκούκης. Ένα δίκτυο που, όπως σημειώνει ο Παναγιώτης Ροΐλος, ενισχύει «τη διάδοση του δελφικού πνεύματος και τον σημερινό ελληνικό πολιτισμό εν γένει», αλλά και το διεθνές κύρος του Κέντρου.

Το ΕΠΚΕΔ ετοιμάζεται, παράλληλα, να περάσει σε νέα φάση και ως προς τις υποδομές του, αφού σε λίγο καιρό θα παραδοθεί το ενεργειακά αναβαθμισμένο και ανακαινισμένο συνεδριακό κέντρο του.

Η σχέση του Παναγιώτη Ροΐλου με το Harvard λειτουργεί σε δύο κατευθύνσεις. Εδώ και είκοσι χρόνια συνδιευθύνει στο Weatherhead Center for International Affairs το πρόγραμμα διεπιστημονικών ερευνητικών σεμιναρίων για την πολιτιστική πολιτική και εκτιμά πως αυτή η ακαδημαϊκή εμπειρία έχει επηρεάσει βαθιά το έργο του στους Δελφούς. Μαζί του όμως επιστρέφουν στο Harvard και οι ίδιοι οι Δελφοί.

«Η αίσθηση της μακραίωνης παράδοσης των Δελφών, ενός από τους εμβληματικότερους αρχαίους ομφαλούς της παγκόσμιας ιστορίας και πολιτισμού, και κυρίως πτυχές της Δελφικής Ιδέας εμπνέουν, έως έναν βαθμό, και τη διαχρονική προσέγγισή μου σε θέματα της ανθρώπινης καταστασιακότητας και ιστορίας, και τους τρόπους με τους οποίους τα ερευνώ και τα διδάσκω».

Και αν σε δέκα χρόνια από τώρα έχει πετύχει αυτό που σήμερα σχεδιάζει, θα ήθελε η διεθνής ακαδημαϊκή κοινότητα να περιγράφει το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών «ως έναν σύγχρονο, παγκόσμιας εμβέλειας, ομφαλό παραγωγής σκέψης, στοχασμού και διακτίνωσης, μέσω πολιτισμικών πρωτοβουλιών, της προσαρμοσμένης στις ανάγκες της σύγχρονης ανθρωπότητας Δελφικής Ιδέας».

Info: Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Κεντρική Υπηρεσία Αθήνας: Φρυνίχου 9, Πλάκα, Συνεδριακό Κέντρο Δελφών, Δελφοί, Φωκίδα, eccd.gr

Το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών
/ The European Cultural Delphi Centre

Roilos underlines the distinction between information processing and intelligence: “In my opinion, the technologically supported collection and processing of information should not be equated with the concept of intelligence, which is broader and, among other functions, also includes imagination, the ability to voluntarily project ideas, plans, feelings, etc., into the present and the future, and to generate new questions.”

The ECDC’s international outreach also extends to the Modern Delphic Amphictyony/League, an international community of friends of the Delphic Idea inspired by the ancient institution. Its Coordinating Committee includes figures such as Pulitzer Prize-winning Harvard professor Stephen Greenblatt, Harvard political scientist Melani Cammett, Oxford historian Peter Frankopan, Avi Loeb, the Director of the National Library of France, Professor Gilles Pécout, and journalist Nikos Aliagas. The Committee is chaired by Ambassador Tasos Krikoukis. As Roilos noted, the network strengthens “the spread of the Delphic spirit and contemporary Greek culture in general,” while also enhancing the centre’s international prestige.

The ECDC is also preparing to enter a new phase in terms of its infrastructure, with its energy-upgraded and renovated conference centre set to be delivered soon.

Roilos’ connection with Harvard works in two ways. For the past 20 years, he has co-directed an interdisciplinary research seminar programme on cultural policy at the Weatherhead Center for International Affairs, and he believes this academic experience has deeply influenced his work in Delphi. At the same time, however, Delphi itself also makes its way back to Harvard.

“The sense of the age-old tradition of Delphi, one of the most emblematic ancient centres of world history and culture, and especially aspects of the Delphic Idea, inspires, to some extent, my diachronic approach to issues of human existence and history, and the ways in which I research and teach them,” Roilos notes.

And if, ten years from now, it has fulfilled the vision now taking shape, the European Cultural Delphi Centre hopes the international academic community will see it as a modern, globally influential hub for thought, reflection and the exchange of ideas, fostering cultural initiatives inspired by the Delphic Idea and adapted to the needs of contemporary humanity.

Info: European Cultural Delphi Centre, Central Offices Athens: Frynichou 9, Plaka, Delphi Conference Centre, Delphi, Fokida, eccd.gr